

Mi'kmaq

Eleanor V. Johnson

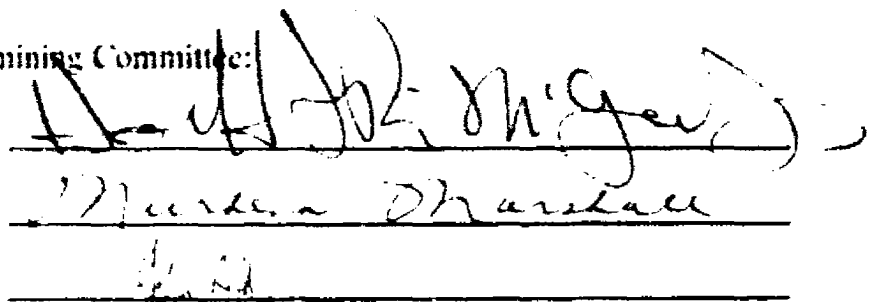
Master of Arts in Atlantic Canada Studies

Saint Mary's University

Copyright by Eleanor V. Johnson, 1992

April 27, 1992

Signatures of Examining Committee:

The first signature is written on the top line and appears to be "D. H. McGeary".
The second signature is written on the middle line and appears to be "Muriel O'Rourke".
The third signature is written on the bottom line and appears to be "J. S. [unclear]".

National Library
of Canada

Acquisitions and
Bibliographic Services Branch

395 Wellington Street
Ottawa, Ontario
K1A 0N4

Bibliothèque nationale
du Canada

Direction des acquisitions et
des services bibliographiques

395 rue Wellington
Ottawa (Ontario)
K1A 0N4

The author has granted an irrevocable non-exclusive licence allowing the National Library of Canada to reproduce, loan, distribute or sell copies of his/her thesis by any means and in any form or format, making this thesis available to interested persons.

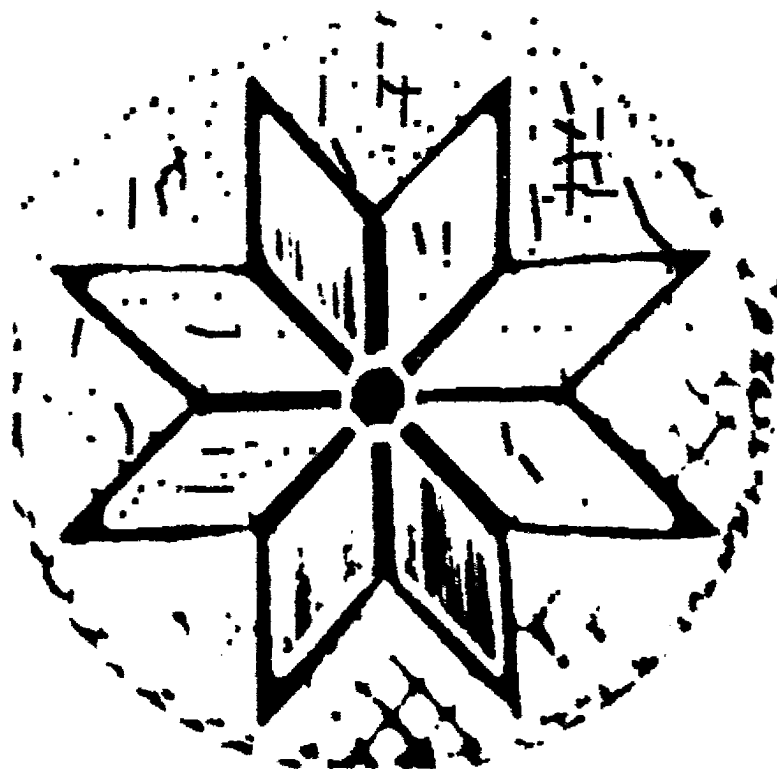
L'auteur a accordé une licence irrévocable et non exclusive permettant à la Bibliothèque nationale du Canada de reproduire, prêter, distribuer ou vendre des copies de sa thèse de quelque manière et sous quelque forme que ce soit pour mettre des exemplaires de cette thèse à la disposition des personnes intéressées.

The author retains ownership of the copyright in his/her thesis. Neither the thesis nor substantial extracts from it may be printed or otherwise reproduced without his/her permission.

L'auteur conserve la propriété du droit d'auteur qui protège sa thèse. Ni la thèse ni des extraits substantiels de celle-ci ne doivent être imprimés ou autrement reproduits sans son autorisation.

ISBN 0-315-90959-5

Canada

Mi'kmaq

ABSTRACT

**of a
Master's Thesis
titled**

MI'KMAQ

**by
Eleanor V. Johnson**

**Submitted to the
Atlantic Canada Studies Programme**

27 April 1992

Abstract prepared by

**Dr. Harold McGee
Anthropology Department
Saint Mary's University
31 May 1994**

ABSTRACT - MI'KMAQ - Eleanor V. Johnson - 27 April 1992

Prepared by Dr. Harold McGee

Note: This Abstract is based upon an English language proposal for the thesis prepared by Eleanor V. Johnson on 6 November 1990 and upon oral materials presented during the defence of the thesis in April of 1992. The wording is Ms. Johnson's unless indicated by the use of brackets.

Mi'kmaq tribal consciousness is an inherent trait of the Mi'kmaq people to adapt and to survive in the twentieth century. The Mi'kmaq have in their tribal makeup an unique ability to face adversity and endure with no drastic changes to their world view. This unique ability stems from the values and norms the Mi'kmaq express and adhere to in everyday existence.

Esteem for elders, sharing and cooperation, respect for man and nature were the inherent qualities of tribal consciousness, and they are still the prevalent characteristics of the Mi'kmaq Nation today. [Non-Mi'kmaq scholars have inadequately explored and reported upon the concept of tribal consciousness. It is the aim of this thesis to present the fundamentals of this tribal consciousness as an enduring paradigm for living that is still employed by the Mi'kmaq people.]

[Because much of the essence of a culture is to be found in its language, this thesis is written in Mi'kmaq. English is an object-oriented language where nouns predominate in speech. On the other hand, Mi'kmaq is verb-oriented and emphasizes relationships, and states of being, rather than things. Therefore, to fully understand Mi'kmaq world view, the language of discourse must be Mi'kmaq. Also, the sources of authority for the knowledge presented here are the elders of the Mi'kmaq nation who live in the district of Unam'kik (Cape Breton). As a consequence, interviews form the core of resource materials.]

[The topics discussed in the thesis cover topics of governance, family life, belief systems, economy, medicine, science, and leisure activities. However, these topics are not isolated as they must be in English discourse, but are integrated into a single narrative, as they should be in Mi'kmaq. I urge the non-Mi'kmaq person to learn my language so that I can share this knowledge with you in a meaningful manner.]

Muk eyknuk Nikani wikasikewew. Kisiku'k teluej mu nutanuk.

Eleanor V. Johnson

Mi'kmaq

April 27, 1992

Kis l'niknek te'siki Se't A'newimki pemiaqi mi'soqo wla wi'katikn kisi mawi wi'km. Kjikeptin Alexander Denny etli nsituapukuep Potlotek ta'n tewji nuta'q Lnu'k klo'tmnew ta'n teli Lnuwultijik aqq miki mallaptminew Inuey koqoey. Kjikeptin teluep nuta'q maw wi'kmnew ta'n teli Inuwulti'k aqq knijannaq Inuwi'sultinew mita nekmowkw siawa'taq wla Mawio'mi. Nuta'jik t'an pemkina'masultijik aqq ta'n pema'tu'tij kina'matinewey maw wi'kmnew l'nuey koqoey mita mu niki' mallaptmuwk pukwelk koqoey ksika'sitew. Kikmanaq kisiku'k pemkaqiejik, aqq ta'n wla koqoey nenmi'tij.

Mi'kamaq ta'n telo'ti'tij nekmowkw attimk wen a'tukwetew aqq katu wi'kmin klusuaqnn. Ta'n Mi'kamaq telo'titij nuta'q maw wi'kasin kwlanan knijannaq kisi klo'taq ta'n tli Inuwultijik. Wla a'tukwaqn wejiaq Mikma'ki. Pukwelk we'n kisi apogamuwit. Mu nuta'nuk wen mita kejitutij ta'n wenik wela'loq.

Ketua'tukowuloq ta'n Mi'kamaqteli
Inu'wo'lti'ti'j aqq teli Inuita'sultij.
Mi'kamaq nekmowkw tel
ketlamsitasultijik msit koqoey
kiwto'qa'sik wla wskitqamu
weja'tekemk wen weskwijinuit

mi'soqo kaqiej. Te's tepknuset ajiet te's pilua'sik wskitqamu
kutey nike' lka'q siwkw na poqji paskasueta'jik nipi'jk aqq
wasuekl. Waisisk poqji penatmu'tijik. App wskitqamn poqji
mimaju'aq. Jipji'jk aqq waisisk tukwia'tijik. Nike' app
wskitqamu poqji niwa'sik aqq mita na'ku'set poqji mikkinat.

Mi'kamaq nekmowkw kejitu'tij wskitqamu ta'n tela'sik
aqq wije'wmi'tij. Amskwes na kujjinaqi'k i' ajiwsultipni'k
elta'jik ta'n maw kelu'kw ekwitamtink kisna etli ktantekemk.
Kejitu'tip ta'n tewji nuta'q mu kaqi ktananew kisna kaqi
kwitamalanew waisisk kisna mime'jk ta'n weskwita'tij mita
tlikina'muksit wen nenmn ta'n tijiw poqji kikiasiaq mijipjewey.

Kiskuk Mi'kamaq ne'kayiw newte' teli ktlamsitasultijik
miamuj jiko'tmn ta'n tel we'wmn wskitqamu. Mita pasik
anko'tmu'k aqq pasik elaqatu'si'k mu na wen we'ki alsutmuk
wla wskitqamu.

Mi'kamaq nekmowkw teli ktlamsitasultijik miamuj
kikma'japoqnmak weja'tekemk mijipjeweyiktuk, tapsuniktuk,
sulicweyiktuk. Aqq metue'k wen ikaj na msit mawita'jik aqq

apoqnmattultijik. Ma ta'pu wen anki'tasik ta'n tujiw o'pltesk koqoey, wikma'jl apoqnmuwana. Ta'n pasik tett lien togo nuta'n apoqnmastuti na msintes. Mi'kamaq app na kesite'tmi'tij ta'n tetul akutulti'j kesala'tiji mijua'ji'jk aqq kisiku'k kekmito'lma'tiji. Kisiku'k nekmowkw pema'tu'tij plkwelk l'nuey koqoey. Wen wniskamijewiliji mekite'lmaji aqq ketlamsitwaji. Msit wen mekite'lmatl wen wukmi'cml kisna kijueml mita nekm mawi wulmitoq aqq mawi askate'iket. Nekm mijua'ji'jk nuji ilumaji aqq keleiwaji. Keskelmitijiwuji'jk aqq wejinketoqik. Nukmi' na nekm mawnaji wikma aqq nuji ilumaji. Nekm kis lita'suwalut ta'n pasik tele'k aqq ta'n pasik ketu tliaq.

Mi'kamaq nekmowkw sa'q ki's wla nekmowey majukwatmi'tij aqq na weji mekite'lma'titl Se't A'nal mita Niskam kijue'ml aqq nisikwi'skw.

Ne'wt kaqi Nipialasutmank na Pestie'wa'ltimk. Wla nekmowey sa'q ki's L'nu'k ewe'mi'tij. Meknasikl wisunn te'sikl newtiska'q jel ta'pu tujiw te's wen newte na'kwek nekm pestie'wa'lut. Amskwes na mimajuinu'k elta'tipn wenjikuoml ta'n wen pestie'wa'lut tujiw mijipjewey aqq klujjewey wen ela'tup. Na meluij amalkaltultijik aqq mijisultijik. App ktik na'kwek app piluey pestie'wa'lut mi'soqo mita wisunn kaqiaq. Kiskuk nike mimajuinu'k ta'n pestie'wa'lujik mawi tajak aqq wi'kupaltultimk. E'pijik

etoqta'tijik aqq mijipjewey ela'tu'tij ta'n etl pestie'wa'ltimk.
 Ne'kayiw wisunn mekenasiki aqq pestie'wa'lujik kisiku'k.
 Amalkaltimk aqq mijisultimk tujiw ta'n pestie'wa'lujik
 wikmujik, tujiw iknmutl klujjleweymual telultmi'titl wasuek
 aqq tellimut wen. "Wla ktwasuekm peji apu'sk ktansale'witm
 wjit sapo'nuk na'kwekm".

Te's pilue'l wisunn mekenasiki kwlaman kisiku'k kaqi
 pestie'wa'laten wutank. Pikwelk wen eykikwla pestie'wa'ltimk
 mita Mi'kamaq kisiku'k kepmite'lma'tiji.

Ne'wt kaqi pestie'wa'ltimk na kesik mesnsik poqji pastek
 wastew aqq mkumi kelu'kw. Mijua'ji'jk aqq nutqtijik
 alio'qsa'tijik aqq alipkumultijik. Pikwelkik ji'nemuk
 kate'ka'tijik aqq wesuwutktita'tiji mimjek. Ta'n tujiw
 meketa'tij kata na pikwelk wen wissukwatl katewapu'l kisna
 pkwasaw elia'tiji. Nekmowkw na epipnalujik ta'n tujiw kaqi
 plasi'tij. Nkma'ji'j tami pliskwa'n na ki's katewapu'l kisna
 pkwasaq etl wissukwa'tiji aqq lu'sknikn.

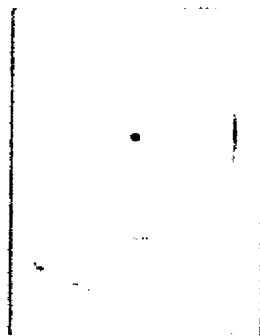

Ta'n tujiw Apuknajit pliskwa't na
 Mi'kamaq esma'titl aqq
 nespitawaqtma'tijik mu aptaqna'tinew
 aqq ku'jultinew. Piwtiknaji'jl wen
 ela'toql nipuktuk tujiw nespialasutmat.
 Mu na nuku pekije'nuk maltikle'wimk.
 Ta'n tujiw maltikle'wimk na Mi'kamaq

waltesta'tijik. Kf's sa'q Mi'kamaq waltesta'tijik.

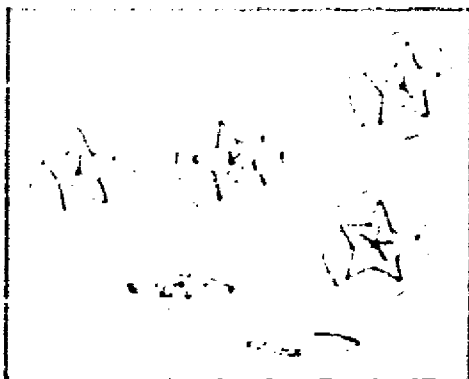
Na' nike' ketu aknutm ta'n teli suel kisi ntu'kip ta'n teli waltestamk. Kaplno'l aqq pa'tlia'sk weji ksika'tu'tis waltesta'timk mita Mi'kamaq weji ksika'la'tipni. Kaplno'l nekm weji ksika'toqip ta'n te'sik koqoey l'nucy mita ajipjutkip kisi kiwaska'lan lnu'k. Pa'tlia'sk nekmowkw mu kesatmu'tikip waltesta'timk, mita kisikuo'p ne'slijik wte'pitemk. Mi'kamaq na alasutmewinu'k aqq wla papuaqn milita'tij mu weltenuk wjit pa'tlia'sk. Na tele'ksip pukwel naqa'tasikip aqq waltestaqnn koqkwa'tasiksipn. Katu nike' kiskuk app mimajuinu'k poqji waltesta'tijik mita nike' mu pa'tlia'sk teli ankaptmi'tik waltestamk kutey nike' o'pla'tekemk. Ke'sk mna'q kisia'tukwatmn waltesta'timk nuta'q kinu'tmasultinew ta'n telitasik waltestaqn aqq kitmaqnk

Mu pukweluk wen natawitoq waltestaqnn katu kisikuo'po'q JijiPo'lo'q mawi ntawito'ql. Nekmaq teluet nuta't wen kmu'j ta'n metuina'q. Mqoqt to'q mawi klu'kw. Wla na nekmowey l'nu'k teluitmi'tij wnijkikmi stoqn. Wla kmu'j mu newte' elikuwa'nuk. Katu mu we'jitu'n tetpaqik Mqoqt kisi we'wtew wikpi app nekmowey metuina'q. Ne'wt kmu'jm we'jitu'n na tujiw ila'kittu'n mi'soqo tiki'k (16"/14"/6"). Na nike' wla kmu'j kiwto'qismn aqq walnoqsimn. Kaqi lsmin, na ekwija'tu'n salaweyapuiktuk aqq wejaqma'tu'n newtikiskik mi'soqo kaqi ejiki kma'tu'n sismoqnewapu.

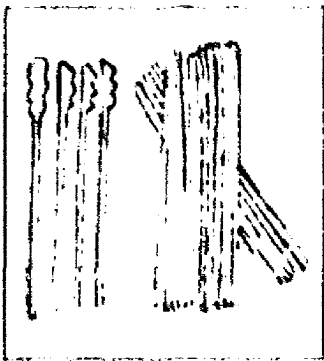
Na nike' kmu'j ilsmin we'kayiw tetpaqi
amintek, ewe'wmn waqn teluisik tia'knipw.
Mu naqamasianuk wla nekmowey mita
waltestaqno'q miamuj tetpaqi kiwto'qipit
poqasutley aqq tetpaqi pase'k. Ne'wt
nekmowey kaqi kisa'tu'n na waltestaqno'q
kispast. Ta'n tell kispast na waltestaqno'q, na ika'lit tujiw
astua'lit, tapu'kl sasqe'l aqq kuntal ke'kupo'tu'ni ta'n ma
winplasik waltestaqno'q. Miamuj menaqajewa'sin mita
pepke'jit waltestaqno'q kisi naskoqtesintew ta'n tujiw
pemplasit. Aqq nike' ta'n telplasit na tliptew waltestaqno'q.
Ta'pu tepknuset we'kayiw tepi wikispasit waltestaqno'q. Mu
tepaqiplasik miamuj app ili wjaqma'lit aqq ili kispast.

Ne'wt kaqplasit waltestaqno'q na tujiw ila'qipult aqq
me' ilika'lit. Tujiw ilwaqnoqsasit aqq menaqaj wasoqite't aqq
pewjaqqe'ji'jk miawe'k ika'tu'n. Pewjaqqe'ji'j na nuta'q mita
naqsi nasqotesintew waltestaqno'q aqq ma tli e'plowa'lukuti'k
waltestaqniji'jk mu tenuk.

Waltestaqnk app nekmowkw
metue'kik elij. Amskwes na
i'we'wmi'tipn tia'mue'l waqntal
kisna qalipue'l pasik. Mu
metue'nukip mesnmik mita Lnu'k
ketantaqitipni'k. App na
wowjiktuk i'wjitn'tipn wla

nekmowe'l maw klu'ktipn mita ki's well plateki. Katu nike' ewe'wasiki wenjitia'mue'l waqntal. Ne'wt mesnmin wla waqntal na tujiw wejaqma'tu'ni mi'soqo kaqi jikikmiaq wi'n aqq mimey. Miamuj ila'kitu'ni wla waqntal mi'soqo kijke ajki'k aqq kaltie. Ela'kipuljik aqq wasoqite'jik mi'soqo tepi pasci'tij. Nike' ewe'wmn la'qittaqn aqq kloqwej ewi'kit waltestaqtuk. Asukom na te'sijik eli'jik.

Kitmaqnk nekmowkw mu tewji metuel'k elluj. Kmu'ji'japi ewe'wmn mita sipikk aqq naqsi laska'tumk. Msit kitmaqnk wejiujik ewe'wmn kmu'ji'japi: kisikuo'p ne'sijik kisukuwi'skwaq, aqq Naniska'qi jel ne'wt te'siki kmu'ji'jl. Kisikuo'p nekmetuwiw walnoqsasit katu kisikui'skwaq anapsasijik. Kitmaqnn nekmowe'l pasik kmu'ji'jl. Kisikuo'p newte teluisit katu kisikuwi'skwaq elt telui'tujik tqamuewe'l.

Na nike' kisi pqoji waltesta'titesnuk. Pikwelk papuaqn aqq miamuj wen kisi wsuwa'toq wen ki'kajeyuj. Apjiw tapusijik wenik eleke'tij katu kisi newijik wenik. Nuta'q wel pase'k pla'kit ta'n elmiaq waltestaqn pqoji wnaqa'tumk ma tli ksikawetesknuk aqq ma paskinetesknuk. Tapusijik astu pa'tijik aqq kitk wenaqa'tu'tij waltestaqn. Ta'n wen tapusi'tij aji pukwelni'tij pantetesnulti'tij kisna ejaqjepulti'tij waltestaqn na nekm ikanwunaqa'toq. Poqji astu'te'matijik.

Miamuj weji ne'patu'titi msit kmuji'ji aqq tqamuewe'l aqq kisikuo'pal. Na nike' kikmanaq poqji waltestajik. Te's wen ne'wtewij na ne'siskl kmu'ji'ji iknumuti.

Ta'n tujiw naskoqte'ma'ij, miamuj msit kmu'ji'ji weji ktmaqsete'mi'titi aqq tqamuewe'l kisna kisikui'skwaq. Te's wenaqa'tumkwaltes togo nanijik waltestaqnk ketkukjepulti'tij aqq ne'wte'jit panjo'qpiti kisna nanijik panjo'qpulti'tij aqq newte'jit ketkukjepit na ne'wt wen ne'patoq-ne'siskl kmu'ji'ji ika'tuti wen. Katu ta'pu soqo tipli'tij waltestaqnk na wen ika'tuti pesqunatek te'sikl kmu'ji'ji katu si'st tipli'tij na wen tqamuewey ne'patoq. Wla elt na teluisik pkwi'sikm tqamuewey. App na wen ne'patoq tqamuewey ta'n tujiw msit panjo'qpultijik kisna msit ketkukjepultijik.

Na tel kitmiki kmu'ji'ji ta'n tujiw naskoqte'ma'timk ne'wt - ne'siskl ika'tu'ni - ta'pu - pesqunatek te'sikl ika'tu'ni - si'st - tqamuewey. Kloq - kespiteski ne'siskl kmu'ji'ji ta'n tujiw tqamuewe'l ketmaqseta'sikl katu mu kisikuo'pwetta'sik. Pkwimu ne'siskl tqamuewe'i - (wla nekmowey wette'mn na telu'tasik pkwimu kwetapa'lit.) Ta'n wla wen ne'patoq - kespu'tuwet mu ktik koqoey ne'patuk. Kisikuo'p - na nekm wetto't ta'n tujiw ketmaqseta'sik msit tqamuewe'l aqq kmu'ji'ji.

Katu ta'n tujiw ketmaqseta'sik kitmaqnn togo mu kisikuo'pwetta'j na tujiw poqji esnoqnemk. Ketantati kisiku

puksukl. Nike' poqji lo'tan kmu'ji'jl weji mnkimt kisikuo'p. Te's ne'wtewin na newte' ika'tan kmu'ji'j (puksak) katu ta'puewin na ika'tu'nl ne'siskl kmu'ji'jl' tqamuewey ne'patu'n na nankl kmu'ji'jl ika'tanl. Nankl kmu'ji'jl weji iko'tan ml'soqo kisi mnkimt kisikuo'p. Kitk wenik elo'tajik. Ta'n wen attimk "pow" ne'patoq na kisikuo'pal wetta'tl. Katu ktik na app kisi wnaqa'tew waltestagn weji apatta'tl kisiku'l. Na nekm app tqamuewey ne'patoq na telui'tmik apajawlet kisikuo'p. Na nike' kmu'ji'jl tapuawtikl ta'n kis lo'ta'titl. Katu mu ne'patuk ktik tqamuewey na tujiw apankitatimk. Kitk menkima'titl kisikuo'pal. Ta'n wen wetta'tl kisikuo'pal apankituti ta'n te'siskl kisi lo'tatl. Kisi iko'toq asukom te'siskl na ktik iknmuwatl ne'siskl kmu'ji'jl. Katu pasik kis mnkimaj to'qo ktik kisi iko'taj na'tami mtln jel ne'wt na tujiw ta'n wen wetta'tl kisiku'l miamuj apankituwatl ktikl - na'n. Na tett telkitmn - ne'siskl kmu'ji'jl ika'tu'nl wjit ne'wt. Na nike' ktik apankituti mtln jel na'n te'siskl kmu'ji'jl. Na wla nekmowey telui'tmik esatikjawlet - kisikuo'p. Me'ki ki'kajeyatultijik aqq kapaqsimtultijik ta'n tujiw esnoqnemk. Kitk ta'n waltestajik aqq ta'n ankama'tiji amalimtultijik.

Na ne'wt wetta'sit aqq kisi apankitasit kisikuo'p na tujiw poqji wi'kuo'qtatimk. Nike' weji iko'tatl wen kmu'ji'jl aqq ktik weji mnte'kl. Te's wen wenaqa'toq waltestagn toqo ne'wt ne'patoq na ika'taj ne'wte' kmu'ji'j ta'n tett epl. Te's wen ne'wtewij us te's pemlo'tatl kmu'ji'jl. Na tlisip ktik weji mnte'kl. App nekm newtute'k na ta'n kislo'tatl kmu'ji'jl na

newte' mena'toq. Eyk na wen pikwelki kis lo'tati aqq ktik mu
kisi mnte'mukl. Wla ta'n milesit app ne'patoq tqamuewey
kisna pekwi'sik na kisi ntutmat. Katu ktik milesit elt nekm
na ma simtuk ktik ntutmaq mi'sogo nesute'k tqamuewe'l.
Jijuaqa na wen pkwimu'l kwetapa'latl wla na nekmowey
telitpiaq ta'n tujiw na'tuen pemwenaqa'toq waltestaqa togo
si'st ne'patoq tqamuewey. Ta'n wen ekiljewajik enqa'toq
waltes tujiw apankitatimk.

Katu ke'sk mna'q apankitatimij ketu a'tukowuloq ta'n
wejiaq kwetapa'lut pkwimu. Na to'q sa'q lnu'k wikultijik
wutanji'j. Wla to'q wutanji'j l'nu'k aqq waisisk tekweyatultijik.
Msit wen to'q weljaqe'k aqq mu wen wikma'jl ketanaql pasiaq
pkwimu. Na tlisip to'q nekm wasewit. Newtapaqmik to'q
na'tueni kiselwatl aqq winaknutk. Na newte' na'kwek piامي
milla'teket aqq kewteskmuatl kisikuo'pal wtuoml. Na meluij
kisikuo'p wekayik aqq teluet ekina'maq na wla pkwimu. Na
pkwimu meluij meka'sit aqq atkitemit. Telimatl kisikuo'pal
ta'n pasik tla'li - nu'kwa'li, kitaqpili katu muk p qasaqaliw.
Na kisiku teluet, "Otia, jipatk na wla samqwan. Na tla'lates
aji p qaseketes", na kisiku wesua'latl wla pkwimu'l aqq tepeketl
kwitniktuk tujiw ela'latl apaqtuk tujiw p qaseketl. Na
pkwimuo'q kwetapietaq aqq pojjikwe'kaq aqq elmi
nеспelmitaq mita awsma na menukepnek na tla'luksin.

Na pe' tepiaq ta'n teli a'tukwalk pkwimu togo nike'
apankitatultinej. Ta'n wen netutmat apjiw pikwelki kisi

iko'tatl aqq kisi kqama'tat. Ta'n tujiw wen kaqama'taj na wen tqamuewey ne'patoq aqq eyk wen wusapunk kejita'toql. Na tapu'kl kiswa ne'siskl nastekl na wen netutmat. Te's newte' tqamuewey telkitasik newkl kmu'ji'jl ta'n wen kisi iko'tatl. Mita wla kmu'ji'jl telkitasikl ne'w mu si'st kutey nike' esnoqnemkel miamuj wen tapulska'qi kmu'ji'jl apankitkl wjit newte' tqamuewey mu wen kis lo'taq. Na mu wen kisikui'skwaq weskweywaq na pepse'k ktmaqseto'qsin. Katu ku'knaj tapusilijik kisikui'skwaq (tqamuewe'l), aqq kisi lo'taj nankl kmu'ji'jl na kisi apankitew. Na newte' kisi apankituj ta'n wen netutmat togo ktik wskunmaj newte' kiswa tapu'kl kmu'ji'jl na ktik kisi la'luketew.

Ta'n tujiw wen ela'luket miamuj wen weji ne'patoql asukom kiswa l'uiknek te'siskl kmu'ji'jl ke'sk mna'q ktik ne'wtewik. Ta'n wen ela'lukwet wskunaj kisikuo'pl aqq newte'jk kmu'ji'j na ela'lukwet l'uiknek, kisikuo'p aqq tapu'kl kmu'ji'jl na ela'lukwet asukom. Newte' kmu'ji'j na l'uiknek ela'lukwet. App nike' pilu'kitmiki tqamuewe'laqq ne'wt. Ta'n tujiw ne'wt ne'patu'n na pasik newte' kmu'ji'j ika'tu'n, mu ne'siskl. Aqq ta'pu ne'patu'n na tapu'kl ika'tu'nl. Tqamuewey ne'patu'n na ne'siskl kmu'ji'jl ika'tu'nl.

Ta'n wen ela'lukwet wesua'laji kitmaqnk aqq elekejik waltestagniktuk. Si'st na elekejik, mu ta'sewik na tujiw wenaqa'toq waltestagn. Mu me' koqoey ne'patuk na app ktik wenaqa'toq. Na wla ta'n wen ela'lukwet ketapekiewajik

waltestaqqk aqq telimajik "wipik waltestaqqji'jk mita paqasikjenuksi" aqqamalimajike'sk pema'lukuti'tij. Ktik mu kisi a'maq nekm. Katu ta'n wen ela'lukwet ne'wt, na'n ne'patoq, na nekm elt mu kisi a'maq. Na ta'n wen ela'lukwet attmk ne'patoq asukom kisna l'uiknek na nekm teluejik sapa'lukwetaq aqq kespu'tuetaq. Katu ktik attmk ne'wtewij na nekm kespu'tuet.

Ke' jel nike' a'tukowuloq ne'wt waltesta'titek Sugar aqq Joanne. Na ne'wt kisi ilpa'ti'tij aqq Sugar ikani wunaqa'toq waltestaqq. Mu ta'sewik na Joanne app elekej aqq ne'wtewit. Francis iknmuatl ne'siskl kmu'ji'jl. Sugar app wenaqa'toq aqq weskumajik waltestaqqk. "Wipik waltestaqqji'jk" aqq ne'wt ne'patoq Joanne app ne'wt ne'patoq. Sugar mu koqoey ne'patuk katu Joanne kisi pkwi'sik tqamuewey, Francis elnmuatl kisikui'skwal aqq Sugar poqji kinsit teluet, "mu na pasik Joanne natawi'sawek" katu ta'n tujiw wenaqa'toq mu koqoey ne'patuk. Nikma'ji'j nike' kesikawiaq ta'n teleyi'tij.

Ta'n tujiw kaqi naskoqte'ma'tij, Joanne nekm mille'sit jel koloql wettata. Me' mu wen kisikuo'pal wetta'ql. kwlaman Sugar weskumatl aqq telimatl "Miamuj wetto'l mita mu milesiw."

Na poqji esnoqnejik aqq Sugar teluet ta'n tujiw wenaqa'toq "Nutay pikwelk puksuk wjit kisiku", aqq ta'puewit. Francis i'ka'tua'tl ne'siskl kmu'ji'jl. Joanne me' mu ta'sewik. Sugar

Ta'n tujiw app Joanne wenaqa'toq na ne'wtewit app ne'wtewit klapis na'n ne'patoq. Sugar nekm mu koqoey ne'patuk te's wenaqa'toq katu Joanne te's ne'patoq ne'wt klapis mtln te'sikl kisi iko'tatl. Kl's app Sugar poqji weskumaji waltestaqnk aqq telimaji "mu asite'lmap kisiku Joannek lien tlla' milesit aqq msit kisikui'skwaq weskunaji. Aqq Joanne telimaji "mukk jiksutunap Sugar, wenaqa'toq aqq "pow" ne'patoq aqq se'skwetaq mita wetta'ta kisikuo'pa. Joanne wenaqa'toq wejinu'kwalsit kisi apitta'n katu mu ta'sewik. Francis enqa'toq waltes tujiw apankitut Sugar. Kitk kisi mnkima'titl katu Joanne nekm app nankl kisi iko'tatl miamuj Sugar nankl apankituatl, mtln jel na'n te'sikl kmu'ji'jl. Sugar telimati kisiku'l "esatikjawlet kisiku katu welta'si wetto'l mita Joanne wtute'sk na tmaqsete'soq.

Ta'n tujiw poqji wikuo'qtati'tij, Sugar mu milesik aqq teluet "kisikui'skwaq miamuj weji apatte'kik mita kisiku newtukwasink". Wenaqa'toq aqq ne'wtewit, Francis ika'tuwaj newte' kmu'ji'j. Joanne wenaqa'toq aqq ne'wtewit aqq mente'muatek. Klapis Joanne pekwi'sik tqamuewey. Wunjek nasa'toq aqq teluet "kis kqama'tayanek". Na Sugar tlisip sespemaji waltestaqnk telimaji "wlpik waltestanji'jk". Na ne'wtewit app wenaqa'toq na tqamuewey ne'patoq. Katu app wenaqa'toq na newte'jit kitmaq n keptetesink. Francis newte' ika'tuaj aqq Joanne mena'toq kmu'ji'jek wusapunk. Joanne wenaqa'toq, ne'wtewit app wenaqa'toq na tqamuewey ne'patoq

nasa'toq aqq teluet "kis kqama'tayanek". Na Sugar tllisip
scspemaji waltestaqnk telimaji "wlpik waltestanji'jk". Na
ne'wtewit app wenaqa'toq na tqamuewey ne'patoq. Katu app
wenaqa'toq na newte'jit kitmaqñ keptetesink. Francis newte'
ika'tuaj aqq Joanne mena'toq kmu'ji'jek wusapunk. Joanne
wenaqa'toq, ne'wtewit app wenaqa'toq na tqamuewey ne'patoq
app wenaqa'toq na ne'wtewit. Na elapa'sit Sugaral kmu'ji'jml
aqq netutmat. Ta'n tujiw kaqi apankitk Sugar, na kisukuo'pal
aqq newte' kmu'ji'j weskunmat. Joanne kejiatl Sugaral me'
kisi kspu'tuwelital mita Sugar "Ela'lukwet". Sugar nekm
etlintoq aqq teluet "miamuj kaqi ika'lsi aqq amalkay. L'uiknek
miamuj ela'lukwey mi'soqo ksipu'taq Joanne".

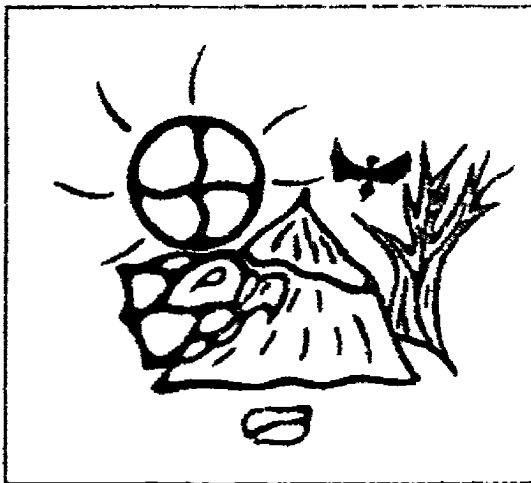
Sugars i'st elekeji waltestaqnk mu ta'sewik na wenaqa'toq
aqq a'mat, ne'wtewit. Joanne wenaqa'toq aqq mu ta'sewik.
Sugar i' ne'wtewit aqq klapis tqamuewey ne'patoq. Kisi
mawa'tatl newkl kmu'ji'jl. Joanne wenaqa'toq aqq telimaji
waltestaqnk "wlpultik waltestanji'jk" aqq ne'wtewitaq.
"Wela'lloq waltestanji'jk mu sapa'lukwekaq Sugaro'q. Na
tey Sugar teli kespu'tup.

Pikwelk papuaqn waltestamk aqq nuta'q mijua'ji'jk
kinu'tmuksinew ta'n tel waltestamk.

Ne'wt ika'q Klujjiewto't Kweltamultimk na Mi'kamaq tel
ketlamsitasultijik eliet wen sipu'ji'jk wejkwapniaq tujiw
alasutmat aqq samqwan esamqwat mita sipu'ji'jl nepitekeki

na tele'k. Aqq Essisoqnik etek klujjiewey kmtniktuk na elta'jik. Teluejik na e'pite's teluisit A'nis etli nmlasna kijinu Ma'lia. Na'te'l pikwelkwen wejinpisit. Weja'tekemk aqtatpa'q na poqji asu'taqmijik. Ne'ki alasutma'tijik mi'soqo ika'tij klujjieweyiktuk. Na'qaji'jk ngano'pati etek, na samqwan naqana'ma'tij aqq elma'tu'tij. Mu na pasik Klujjiewto't Kweltamultimk elta'qik mimajuinu'k. Ta'n te's wen ketu mselsit na wen ellet mita wla klujjiewey nepitekek.

Ne'wt kaqi Pa'kewimk na mu pekiye'nuk Lapa'tko'tekemk. Santi Mawio'mi aqq mimajuinu'k elta'jik Potlotek. Mnikuk alame'sik aqq Santi Mawio'miaq mawita'jik aqq ilutma'tijik ilutmi'tij ta'n tle'ktitew Se't A'newitn aqq ta'n Mawio'miey koqoey nuta'q ilutmnew.

Ke'sk mna'q aklasie'wk pejita'tikek Mi'kma'ki, Santi Mawio'mi msit koqoey nujutmi'tip. Weja'tekemk ta'n tli kwitamtitag aqq ta'n tli ktantaqatitaq ta'n te'sijik wikultitaq ne'wte wmitki, ta'n tli matnaqatitaq aqq we'kayiw ta'n tett kjisagmaw

wikitew. Te's koqoey teliaq ktik wmitkiwaq na ika'lujik nutqo'tijik ji'nmji'jk ta'n semaqita'jik poqji kinuwa'taqatijik. Ne'wt kaqi kinuwa'taqatijik na Santi Mawio'miaq mawita'jik

tujiw ilutmi'tij koqoey. Msit te's welte'tmi'tij koqoey mi'rogo sapa'sik. Kiskuk nike' newte' tel lukutijik.

Santi Mawio'mi ta'n tel pukuwik msit Mi'kamaq maliama'tijik. Muwen a'sisamat weja'tekemk mawi nutqwe'k kisna mawi kisikuwit. Msit wla Mawio'mi, mawikwajik.

Ta'n telki'k Mi'kma'ki na kjsaqamaw ikana'toq. Tujiw putu's, na nekm nuji ilutmat. Tujiw Kjikeptin, nekm nujeywajik keptinaq aqq maliaptik Mawio'mi. Te's Inue'kati wejlet keptin kisna keptinaq. Nekmowkw na wtlukwaqnmual telteki majulkwatmnew ta'n koqoey Santi Mawio'mi kisutmi'tij.

Ta'n tujiw Lapa'tko'tekemk na Santi Mawio'miaq, mawita'jik tujiw ilutmajik wjit ta'n tl Se't A'newiten app Se't A'newimk app ilutmajik. Katu app na kisi mawita'jik ta'n tujiw nuta'q, kutey na't koqoey tellaq kisna na't koqoey nuta'q wsku'tasin.

Wla ji'nmuk ta'n naspultijik Santi Mawio'mi piluamuksultijik alqopaqjikapimuaq kjsaqamaw nekm maqtewi musqunamuksilitl alopqajikapiml. Putu's nekm plamuowamuksilitl aloppoqjikapiml, kjikeptin watapsilitl alqopaqjikapiml, keptinaq nekmowkw muskunamuksultiliji alqopaqjikapimuaq, tujiw ta'n nuji apoqntmu'tijik mawio'mi ta'n tujiw Se't A'newimk app nekmowkw piluamuksultiliji

alqopaqjikapimuuaq.

Ta'n ji'nm nuji waqma'toq awti ta'n Se't A'n la'laten nekm mekwe'liti alqopaqjikapimi. Ta'n wen nuji pma'toq klujjiewey na maqtewi-mkwe'liti alqopaqjikapimi. Tujiw ta'n ji'nmuk pema'la'titi Se't A'nal na nekmowkw stoqnamuksiliji alqopaqjikapimual aqq ma'w ji'nmuk ta'n nuji ntutma'tijik. Ta'n ji'nm nujo'tki te'pe'pni'l na nekm wape'liti alqopaqjikapimi. E'pijik nekmowkw ijinjewamuksiliji alqopaqjikapimuuaq.

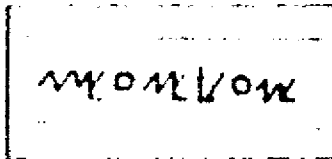
Tujiw Mompeltuo'q kisi sikntasitek na Mi'kamaq alasutmewinu'k. Kujjinaqi'k tepi ntawo'ltipni'k nemitu'tipwla nekmowey kelu'kw aqq pma'lukutaq Mi'kamaq. Kujjinaqi'k aqq Pa'pe'wa'ki kisutmapni'k wla nekmowey. L'napskuk teluisik Concordate a'tukwat ta'n koqocy kisutma'tip. Wla l'napskuk poqji kitmn patatujk mi'sogo ika'n ta'n pa'tlia's aqq l'nu kelnmi'tij klujjiewey. Tujiw app poqji kitmn inaqnek mi'sogo app ika'n ta'n pa'tlia's aqq l'nu kaqmijik. Ta'n ewikasik patatuj na teluek ta'n Pa'pe'wa'ki tleywata Mi'kamaq aqq ta'n ewikasik inaqnek na teluek ta'n Mi'kamaq ti kekmite'taq wla ta'n koqocy kisutmi'tip.

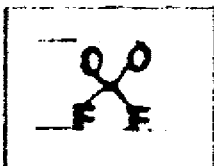
Wla keknuwaqn amskwesewey teluek ta'n koqoey
 Santi Mawio'mi aqq Pa'pe'wa'ki kisutma'tip. Niskam
 mtln jel ta'pu te'sliji wnaqapemk nekmowkw
 Ankweyu'ikwi wklusuaqnml se'sa'tu'tisn teluekl ksal kikma'j
 aqq apiksiktu, ki's Mi'kamaq wla kejitu'tij tetpaqa'n wla
 klusuaqn.

Ta'puewey keknuwaqn alasutuo'kuom etek
 aqq pantetek tuopiti. Pantetek tuopiti mita
 Pa'pe'wit teluep msit Mi'kamaq alsumsultijik
 nekmowkw ktu alasutmewultinew. Aqq wla alasutuo'kuom
 miamuj kepmlte'k ta'n koqoey Mi'kmawey.

Si'stewey keknuwaqn komkwajukasik
 teluek Santi Mawio'mi asite'lmaji
 alasutmewinu'k alasutuo'kuoml l'tunew
 aqq pa'tlia'sk alame'sikenew aqq kina'muanew Mi'kamaq
 wjit ta'n tel kepme'k kikma'j kesalt aqq weleyat.

Ne'wewey keknuwaqn Se't Pie'l wtaplsqeikn.
 Nekomwe'l teluekl wji Saqmaw nenk ta'n
 Pa'pe'wit tell alsusit wskitqamu. Weji nastek
 l'napskukiktuk kwiaman msit wen kjijitutew Pa'pe'wa'ki
 keleywaji Mi'kamaq mita alsusuti weja'toq Niskamewiktuk
 aqq teplatew mu wen jileywaq Mi'kamaq.

Na'newey keknuwaqn kaqmijik pa'tlia's
 aqq Mi'kamaw kelnmi'tij klujjiewey. Wla
 nekmowey teluek Mi'kamaq aqq
 Pa'pe'wa'ki toqa'majik. Newte' kith tel pukuijik. Mi'kamaw
 kelnfk ewni'skopalikaqnji'j. Wla ewni'skopalikaqnji'j
 keknuwat me' newte' ti klotesnuk ta'n etl alsusulti'k aqq
 ta'n tell l'nuwo'lti'k Pa'pe'wa'ki wla nekmowey miki
 maliaptitew.

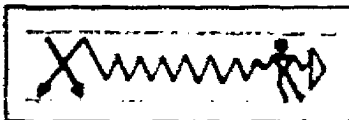
Nike' inaqnek l'napskuk wesku'tk ta'n Santi Mawio'mi
 telimapni Mi'kamaq.

Asukomowey keknuwaqn wesku'tk ta'n l'uiknek
 te'siki wmitkiwal Mi'kamaq teli ktu nasita'sni'k wla
 ta'n kisutma'tip Santi Mawio'mi aqq Pa'pe'wa'ki.

L'uiknekewey keknuwaqn etek tmaq aqq tmi'kn,
 nekowey keknuwat Santi Mawio'mi ta'n tell
 elui'tmasip majukwatmnew ta'n koqocy
 kisutmapni'k aqq siaw naspin wla ta'n tell toqoqwa'tij
 Pa'pe'wa'ki.

Ukmuljiney keknuwaqn toqtekl
 tespo'qasiknn wla nekmowe'l
 keknuwatmi'tij ta'n wjisaqmaw tel elui'tmasip Mi'kamaq
 apoqnmuan aqq kina'muan sape'wuti, koqwjiaqewey aqq

apiksiktuaqn. Ta'n tel kisi pkwatoq kutey nike' wla tespo'qasiknn kejitateki maqamikewiktuk. Wla tespo'qasiknn telteki kutey klujjiewey keknuwatmi'tij Mi'kama'ki kutey kloqowej.

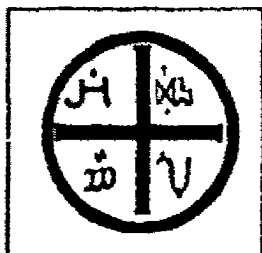
Santi Mawio'mley mtawekn wape'k. Ewikasik me'kwek klujjiewey, tepknuset aqq kloqowej. Wla mtawekn keknuwatki ta'n koqoey Santi Mawio'mi' kisutmapni'k sa'q. Wla mekwe'k keknuwatki ta'n mawio'mi aqq kikmanaq tel kisutmapni'k Potlotek ti mawa'matultinew, wla kikmanaqi'k ta'n Santi Mawio'mi nujlutma'tipni'k, wlaqiepni'k wapna'kiewaq aqq kwetejk. Wji Santi Mawio'mi eykipnek teluisiksipnek "Puktew" wla kisutmi'tipnek.

Klujjiewey keknuwatki ta'n Santi Mawio'mi tel kepmite'tk ta'n Mi'kamaq teli alasutmewinultijik, tepknuset eloqpit, keknuwatki Mi'kma'ki ta'n telki'k. Weja'tekemk Kespe'kewaq mi'sogo Ktaqimkuk. Kloqowej nekm keknuwatki wa'so'k. Elasi aqq kelamaji Mi'kamaq, Mi'kma'ki aqq wla mawio'mi.

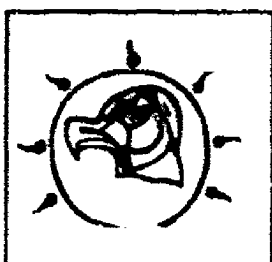

Tapusijik keknuwaqn ta'n Santi Mawio'miaq weskuna'tiji. Sa'qewe'jaqi'k mawio'miaqi'k wla nekm keknuwaqn kekuna'tipn. Wla keknuwaqn miawe'k na'ku'set ewikasit, tujiw tepknuset kiwto'qiwi'kasit. L'uiknek te'siki klujjiewe'l aqq l'uiknek te'sijik kmtnk keknuwatmi'titi

l'uiknek te'siki wmitkiwal Mi'kamaq aqq l'uiknek te'sijik saqmaq wla Mi'kma'ki.

**Nike' kiskuk Santi Mawio'mi ewe'wall
keknuwaqn ewikasik klujjewey aqq
komkwajuikasik "Se'sus ewlite'lminen" aqq
"Ma'li alasutmelsewinen."**

**Santi Mawio'mi aqq Eleke'waki
kisutmapni'k apoqmatultinew aqq mu
matntultinew. Tplutaqnn kisitu'tipn ta'n
wla tl klo'ttaq ta'n tela'matultipnik.
Kujjinaqi'k nekmowki'k nemitu'tip ta'n tel
nuta'q Mi'kamaq klo'tmnow Mi'kma'ki aqq wla ta'n pejita'jik
aklasie'wk nsitmnew wla nekmowey ta'n Mi'kamaq etli
alsusultijik Mi'kma'ki. Kujjinaqi'k nemitu'tis ta'n tewji
nuta'q ne'kayiw Mi'kamaq tli alsusultinew Mi'kma'ki.
Kujjinaqni'k nemitutis ta'n tewji nuta'q ne'kayiw Mi'kamaq
alsumsultinew ta'n te'sketu kwitamti'tijaqq ktu ktantaqati'tij
na alsumsnitita aqq ta'n ketu l'ta'tij. Kujjinaqi'k
nemitu'tipnek ta'n tewji nuta'q wla nekmowey miki
mallaptasin wjit ta'n me' Mi'kamaq wejkwita'jik. Wla ta'n
koqoey kisituma'tipnek 1752ek me' kiskuk kelo'tmi'tij
Mi'kamaq. Te'sika'q amskwesewey Wikewiku's na mawita'jik
Mi'kamaq Kjiptuk aqq app ili sku'tmi'ti'j wla ta'n koqoey
kisa'matulti'tip sa'q. Mi'kamaq ne'kayiw teli wsuwa'la'tiji**

aklasie'wk kutey nike' wnaqapemuaq. Mi'kamaq tell ankaptimi'tij aqq tell nsitmi'tij 1752eweyti pukwin wjit "Mawi lita's waltimk."

Ne'wt kaqi La'patko'tekemk na poqji eptek wsitkqamu, mimajuinu'k poqji alta'jik ktiki l'nue'kati'l, tewa'timk aqq emittukwaltultimk. Mi'jua'ji'jk poqji tkismultijik aqq papultijik, na nuku ma pkije'nuk Se't A'newitew. Na' tami Peskewiku's a'qitayik na ki's wskwijinu'k poqji liwsultijik Potlotek.

App nike' ketu a'tukowuloq ta'n l'nu'k ti Se't A'newultijik. Amskwes na to'q tel pekiji Se't A'newimk na'tami mtl n te'siki na'kwekl. Mi'soqo kaqi pejita'tij l'nu'k ta'n amasek wejita'jik ki's

pikwelk wen. Wikuoml ki's kaqmultiki aqq ki's mimajuinu'k etl wisukwa'tijik. Eykik amalimtmata'jik aqq mijua'ji'jk tekisimultijik. Na te's wenik oqa'tij na apoqnmuji kwi'ka'tijik aqq pite'mujik.

Nike' kiskuk na'n te'siki na'kwekl teli pkiji Se't A'newimk. Katu newte' mimajuwinu'k teli apoqnmataultijik. Pikwelkik wenik ki's etetki wikual aqq eykik ta'n pejita'jik kaqmo'tu'titi

tenti. Eykik pemwi'ka'tijik. Apoqnmatultijik ji'nmuk ta'n
tujiw wen ewi'kaj.

Ne'wewey na'kwek poqjiaq Se't A'newimk. Ki's pikwelk
wen eyk mnikuk. Mimajuinu'k wisukwa'tijik aqq
emittukwaltultijik. Mijua'ji'jk nekmowkw tekisimultijik. Mu
wen sespete'lmaql wunijlnk mita msit wen kelamaji. Ne'kayiw
pempejita'jik mimajuinu'k aqq walipotl asuwita'ql.
Nutqo'ltijik nekmowkw alta'jik mnikuk, aqq eykik
tekisimultijik, tuwa'tijik aqq pipukwaqtma'tijik. Wla na'kwek
na'tami l'ulknek ajlet mi'sogo alame'sik.

Ki's wejkwapniaq kweltamultimk alta'jik mimajuinu'k
emittukwaltultijik aqq pite'ma'tijik. Pikwelkik amskwes
nemi'tultijik newtipungek mita eykik wejita'jik amasek aji
Se't A'newultijik. Eykik mimajuinu'k wejita'jik
pastumkewa'ki aqq ktikl l'nuwe'kati'l. Meluij
welta'suwaltultijik. Tami piskwa'n ki's telimuksin "mijisi".
Ne'wt mijua'ji'jk poqji tukwia'ti'tij na poqji asuwita'ql walpolti
mita mimajuinu'k pemi pejiwsultijik, pikwelk wen qame'k
oqa't eskmatmi'titl walipotl. Aqq eykik atel pejo'tu'titl
saske'al ta'n tl wi'ka'titaq.

Eyk wen ne'wt kisi a'soqmasit ma naqtmuk maiku
mi'sogo kaqiaq Se't A'newimk. Poqji pikwelkik mimajuinu'k
nike'. Eykik atel poqji wi'ka'tijik. Ji'nmuk mawita'jik
apoqntmultijik ta'n tujiu wenl ewi'kati'j. E'pijik nekmowkw

wissukwataqtijik aqq emittukwaltultijik. Wela'kwe'l app alame'sik. Ne'wt kaqi alame'sik na pingowik wjit Santi Mawio'mi. E'pijik nujo'tmi'tij ketantu'tij sullewey wjit alasutwo'kuom. Mijua'ji'jik alta'jik msit tami aqq mila'taqatijik.

Kespitek na'kwek ne'kayiw mimajuinu'k pempejita'jik aqq pemkaqama'tn'titl wikual. Emittukwaltultijik aqq pite'ma'tijik. Pemi atelk wen aqq welkaqanik.

Na'tami ta'pu ajiet na e'pijik mawita'jik alasutuo'kuom aqq Se't A'n kesispa'lut. Newte'jit kisikuwl'skw Anji'j Po'l teluisit nikani alasutmat. Alasutmaqnn teluisikl. "Wujjiek, kuleinaq, mtln te'sijik, Se'sus, Ma'll, So'sep, Ki'lwelmitu'n aqq sape'win Se't A'n." Ekikl.

Wla Se't A'n pemi ksispa'luj e'pijik piskweta'jik aqq etawaqtma'tijik wjit wnijanua aqq ksnurowinu'k. E'pijik ta'n eskmaqtma'tijik alasutmelsewujik. Mu na pasik e'pijik elta'qik wla nekmowey ta'n pasik wen kisi liet kisi attawaqtmat.

Ne'wt kaqi alasutmat Anji'j Po'l na Se't A'n poqji kesispa'lut. Tapusijik Se't A'naq kesispa'lujik. Wla ta'n samqwan aqq wape'k a'tlawekn kisi we'wmi'tij na newte' tel waqme'k. Ta'n wla weji kasa'lut Se't A'n na wla wape'k a'tlawekn temino'tasik aqq tepu'tjik e'pijik. Eykik pu'tayji'jk

pekisula'tiji aqq weswa'tu'tij samqwan wla a'tlaweknaji'j aqq
samqwanji'j elma'tu'tij mita teli ktlamsitasulti'tij nepitekek.

Na nike' Se't A'n poqji kno'tulut. Wtapsun naso'tulut
aqq wasuekl naso'tasikl ta'n epit. E'pljik aqq e'pte'ji'k
apoqtmu'tijik. Ne'wt kaqi kisa'lut Se't A'n na app pingowik
wjit alasutuo'kuom.

Na ta'n tujiw na'kwek Se't A'n tewa'lut, na mimajuinu'k
poqji ilajultijik wejkwapniaq wa'qmalsultijik aqq
wissukwa'tijik. Na'tami ne'wt ajiet na'ku'set poqji mawita'jik
kikjuk alasutuo'kuomk. Walipotl puni asuwita'ql katu eykik
kikla'skiteskma'tijik na a'sukujik malsano'kuoml elt
pepjoqita'ql. Nike' alme'sik. Ta'n tujiw etli alame'sik na wla
ji'nm ala'sit ala'toql te'pe'pni'l. Mimajuinu'k wesuo'tutitl,
eyk wen klujilewto'sit aqq malqutkl. Eykik elmo'tu'titl
wikuaq mita tel ktlamsitasultijik ma kaqnmawin wsco'tmin.
Siaw tpi'kettal mi'sogo kaqiaq. Ne'wt kaqi ala'mesik na poqji
ilpukueta'jik Santi Mawio'miaq wjit ta'n tl tua'laten Se't A'n.

Tlia' kispesaq wla na'kwek, mu wen sespete'tmuk mita
l'nu'k teli ktlamsitasultijik ne'ata'tewelmiaq Se't A'n tua'luj.
Msit wen nekmowey kejitoq aqq mimajuinu'k kaqjesma'tijik.

Siswa'gate'kn poqtita'q aqq ji'nm ika'nasit waqma'toq
awti ta'n la'laten Se't A'n. Wla ji'nm teluisit Tom Sylliboy.
Tujlw ji'nm Raymound Stevens ta'n klujilewey pema'toq.

pemukwalatl. Nike' Santi Mawio'ml aqq pa'tlia'sk pemitajik. Nujintu'tijik pemukwala'tijik. Alasutmaqnn teinisiki O'sape'win aqq Matle'newey pemi lamutimi'titi. Ke'sk pemi so'qita'mk. E'pijik ta'n mtaweknn pema'tu'titi pemukwala'tiji. Ikana'sik mtawekn Se't A'newey, Malia'n Ma'si nekmowey pema'toq. Tapusijik e'pite'ji'jk pem wije'wa'titi. Tujiw Viola Christmas aqq Malkalit Gloade ktiki mtaweknn pema'tu'titi. Nike' Pie'l Doucette pemi et, pemamkistoqi wasuekji'ji ta'n Se't A'n la'laten. Na niki' asukom te'sijik ji'nmuk pema'la'titi Se't A'nal, wtejk tapusijik e'pijik Dianna Denny aqq Malsullan Christmas pema'tijik. Nujeywa'tiji e'pite'ji'jk ta'n ati kisi piltuwila'lujik wla pemiaq newtipunqek. Wla e'pite'ji'jk pemukwala'titi Se't A'nal. Mawi wtejk mimajuinu'k wejita'jik.

Ne'wt ikati'j klujjieweyiktuk na Se't A'n ika'lut kikjuk kuntewiktuk tujiw mimajuinu'k mawita'jik. Pa'tlia'sk nestuapukwa'tijik tujiw kjisagmaw kiswa kjikeptin kaqma'sit tujiw nestuwimaji Mi'kamaq.

Ne'wt kaqawistoq kjisagmaw kiswa kjikeptin na pa'tlia's elapatoq samqwan kuntewiktuk. Nike' ta'n te'sijik mimajuinu'k, nutqo'tijik aqq mijua'ji'jk elta'jik kuntewiktuk aqq klujjiewto'sultijik tujiw app metoqita'mk. Wla kuntew ma niwianuk ta'n ketui pikwelk wen eliet. Newte' me' telpek ta'n tujiw kaqita'tijik mimajuinu'k. Newte' telpemita'jik ta'n

tujiw Se't A'n apija'lut. Nujintu'tijik nike' elte'mi'tij
"Jipkelmulek". Kiwto'qliketa'mk alasutuo'kuom tujiw Se't
A'n piskwa'lut.

Mimajuinu'k piskweta'jik tujiw metal elta'mk aqq Se't
A'n. Nujintu'tijik elte'mi'tij "Jukwita'qL'nu'ioq". Alasutmamk
aqq mimajuinu'k elapekulti'titl Se't A'nal. Ne'wt kaqi
piskweta'ti'tij na nuku to'q elmita'jik tujiw mijisultijik aqq
pite'ma'tijik. Ne'wt kaqi kisa'sik koqoey, pikwelk wen
asoqma'sit. Mita eykik pasik newti kiskik pejita'jik. Poqji
asuwita'ql app walipotji'jl aqq malsano'kuoml panteta'ql.
Pikwelk wen amalimtma't.

Poqji mawita'jik mimajuinu'k kikjuk alasutuo'kuomk
nike' app pingowik. Pikwelkik alkopia'tijik mimajuinu'k aqq
mijua'ji'jk altuku'ltijik. Ne'wt kisi wli pqojiaq Pingo, na
kuta'tikl kispesann. Mu sespete'tmi'tik mita te's kispesaq.
mimajuinu'k elta'jik alasutuo'kuomk aqq siaw Bingoe'ma'tijik.

Wela'kwe'lapp mawita'jik kikjuk stageiktuk, jiksitwa'tiji
aqq ankama'tiji l'ntesnultiji aqq ketapekia'tiji. Knekk
wetsitmunkl pepkijeta'ql aqq mimajuinu'k metewelmultijik
aqq se'skutijik "Ta'ho". Pikwelkik nutqoltijik asuita'jik
elmitek.

Amskwesewey na'kwet pikwelk wen poqji ilpalikat aqq
wutmo'taqnwual poqji lo'tu'titl kikjuk qasqe'k

na'taqmquswa'timkewey. Na' tami mtlā ajlet na alame'sik. Ne'wt kaqi alme'siek na kiwyo'qi alasutmamk. Ne'wt kaqi kisa'tu'tij kiwtoqi alasutmamkewe'l na piskweta'mk.

Ta'n tujiw piskweta'mk mimajuinu'k poqji mawiejik kikjuk alasutuo'kuomk. E'pite's, Natalie Stevens maw wikiki wisunn ta'n mimajuinu'k menuetke'titi wskwijinu'l alasutmelsewuksilin. Mimajuinu'k nespu ika'tu'tij sullewey. Siswa'gate'kn poqji mteta'q. Kaqnk ilta'lujik. Wisunn ewi'tasiki tujiw nujintu'tijik poqji lamutmi'titi alasutmaqnn teluisiki "O So'sep, O'ma'li, aqq O'sape'win." "Ki'l welmitu'n aqq Sape'win Se't A'n" ekitasik. Poqji piskweta'mk, Santi Mawio'miaq aqq nujintu'tijik ikanita'jik tujiw mimajuinu'k. Mimajuinu'k meselsultijik. Mitklipukuweta'jik aqq elapekulti'titi Se't A'nal. Ne'wt kaqi piskweta'mk na Santi Mawio'miaq nekmowkw ilutma'tijik aqq wskwijinu'k poqji asoqmita'jik. Ne'wt na nuku kaqi Se't A'newultijij l'nu'k na Me'nkk aji muisultijijik.

Ne'wt nuku l'nu'k apajita'tij Me'nkk, na poqji mawo'tu'tij l'nui npisun. Katu eykik ki's pikwelk ki's mawo'tu'tij aqq ki's pukwelk ki's kispasmi'tij. Mu ketu wi'tmu ta'n tel milamu'k l'nui npisun mita nekmowey kepme'k aqq ni'n teli ktlamsitasi mu wen maqatewiksuwa'tuk. L'nui npisun na miamuj elita'suwatmu aqq pasik ki'l kis tawaqtman piluey wen npilulnin. Pukwelkik mimajuinu'k me' kiskuk ewe'mi'tij aqq wel nenmi'tij. Katu awnaqa ketu a'tukowuloq ta'n Mi'kamaq

weji nenmi'tij l'nui npisun.

Na wla l'nue'kati etek. pukwelkik l'nu'k wikultijik. Na jljuaqa wla e'pite's poqji skumut aqq teluejik eskmaqmat togo na wla to'q e'pite's welmitoq. Na ketl soqo mijua'ji'jl we'jitatl. Ipa'tu'ji'j togo ami ewliskwijin. Na l'nu'k telue'jik ani'stmaqweyk aqq telue'jik ke' pqujulsultine'j aqq nqalanej wla e'pite's aqq wunljan. Ketl soqo na kaqita'tki'k pasik wla e'pite's weskwiet aqq wunljan.

Na elmitoqa'q na ketantaqatijik, pejita'jik wla l'nue'kati. Nikma'jji'jjikte aqq muwen eymuk. Na ke'sk alpukuweta'tij na nutuwa'titl mijua'ji'jl meto'temilitl. Na poqji kwiluwasultijik. Amskwes telta'sultijik amalsiktma'tijik katu wla pemi aji wlnutua'titl mijua'ji'jl. Klapis we'jla'titl wikuomiktuk. Ta'n tujiw piskweta'tij we'jla'titl mijua'ji'jl etlnuneskwelitl wla wkwijl, togo ki's neplisna. Na meluij we'kwata'sultijik aqq teluejik mu tal klu'sik wla mijua'ji'j. Na teluejik ke aji pa'qekenej. Na wesua'la'titl wla mijua'ji'jl aqq poqtitukn'la'titl. Na ansma ketu pa'qeke'tij na mijua'ji'j kelusit tujiw telimaji, "Mukk pe pa'qaqalip mi'sogo kis aknutmuloq ta'n koqoey wjit weji wskwijinulap. Ni'n na ika'limkip wla wskitqamu'k aji kinu'tmuan Mi'kamaq l'nui npisun. Na etek meski'k kuntew na telimatl ji'nml na na'te'l ke'kwa'll. Tujiw poqji aknutk ta'n tel milamu'k l'nui npisun aqq telimaji ji'nmuk jiksituik aqq kinu'tmasultik mita kilow miamuj kinu'tmuatoqsiq Mi'kamaq. Ma ne'wt mijua'ji'j

kaqewistog na kuntewiktuk apaji kjita'sitaq na tey teli
msnmi'tip Mi'kamaq l'nui npisun. Na kespia'tuksl'k.

Ne'wt Wikewiku's kisi wlpiskwa't na
ji'nmuk poqji ktantaqatijik. Nike' lintukk
aqq tia'muk kelu'sultijik. Ji'nmuk
soqita'jik aqq ketantaqitijik. Ne'wt ne'pa'j
wen lintukl kiswa tia'ml na apija'la'titi
wutank tujiw tepi'ketu'titi. Kisiku'k aqq ksinukowinn'k
elo'tuti wiul. Te's wen nepa'j tia'ml kiswa lintukl na
kaqipi'timk wiul. Mi'kamaq mu amasiko'lti'k aqq
maliamtultijik ta'n pasik tele'k.

Mi'kamaq na app askate'tatijik. Ta'n tujiw wen metue'k
ika'j na mawtita'jik aqq apognmatultijik. Wla nekmowey
maw wl nemitumk ta'n tujiw wen kesnukwat kiswa nepk wen.
Ne'wt kinuwa'taqn ika'q wen kesnukwat kiswa kesi ksnukwat,
na elta'jik l'nu'k ta'n mimajuinu'l etl pneliti. Wla ta'n
mimajuinu etl pnet mu newtukwa'lukwek. Pejita'jik ta'n wla
mimajuinu elakutk. Msit elta'titi aqq apiksiktatultijik.
Pejita'jik elt ta'n alasutma'tijik aqq kekna'mua'titi. Apjik
ki'stele'k, na pa'tlia's kisilukwalati katu mu enqi alasutma'ti'k
l'nu'k.

L'nu'k nekmowkw teli ktamsitasultijik miamuj wen kaqi
kisa'teket wen mi'sogo kisi kaqiej. Eykik wen pekijipnet na
teluejik mna'q me' kaqi kisa'tekek me' na'twenl eskamalatl

kisna me' mna'q wikma kisita'sultiliki. Ne'kayiw alasutma'tijik. Ktikik mimaajuinu'k maliamatiji wla wskwijnu wikma, pejo'tu'tij mijipjewey aqq sulleweya'la'tiji.

Ta'n tujiw wen etli pnej na alasutma'tijik ne'wtapaqmiaq. Alasutmaqnn ekitmi'titi ta'n aniapsimkewe'l. Summink nespikima'tiji Alasutmaqnn teluisiki. "Wel ketlamsitasi, ketui pa'qapukuwey, Niskam lo'q meskei, nemi'n elisin npo'qnek aqq ta'n teli ksnuway, Se'sus, Mali, So'sep. Wla alasutmaqnn mu nenqi kitmi'tiki ta'n tujiw wla wskwijnu poqji ewilamiej aqq waju'taq ta'n tel lamij. L'nu'k nenua'titi aqq keja'titi wenl kesiksnkwali telui'kmi'tij kespisawe'k eyk . Ta'n tujiw wen kespisawe'k eyk na ki's wkwati tekiki aqq wqusi'k poqji piluamukweta'lij. Wpukwika poqj saqiku'niaqi aqq aptiteki. Pem awisiw lamit. Na nika' mu puni alasutma'ti'k, elmi kiljewatiti wenl mi'sogo kaqlamili.

L'nu'k app na teli ktlamsitasultijik na ta'n tujiw wen ketu'npik na miamuj na'talitpiet wen, kutey nika' wen wpukwikmaja'sik kisna amalsiktmat wen. Pikwelken tlutew wen mu welinpawanek mita newtitpa'q na'tuen mettowe'k kisna mettetesik na't koqocy. App na teli ktlamsitasultijik newte'jit npek l'nu na ne'sijik wije'tultitaq. Aqq eykik app meluj kiwalsultijik.

Apjiw na eyk na'tuen ta'n nujimaji ta'n weskwieliji wimajita'sultijik katu ma atkitemulti'k mita eykik tell

ktlamsitasik mu wen mewimat. Ta'n tujiw to'q wen mewimt
kesiksnukwat na to'q kiwaskulapit me'si siawa'sit wa'soq.
Ewlistuatl ta'n wenl mewimtl. Na weji tlimut wen "mikita'si"
klaman wla kikmanu kisi kaqletew aqq ma naqateskasik.

Ne'wt na nuku to'q kaqlet wla wskwijinu na wikma aqq
ta'n elakutk elmita'jik. Ki's kaqtaq nepkaq wla wskwijinuaq
aqq mimajuinu'k poqji pejita'jik. Pekisitu'tij mijipjewey aqq
tekweywa'tij wla ta'n wlmajita'sultiji. Ne'wt me kijka' koqoey
jentesk na elmita'jik mimajuinu'k aqq iknmua'tiji
atlasmultinew. App poqji pettaqmultijik app tewji wapk aqq
poqji waqma'tu'tij wenji'kuom. Pikwelk wen apoqntik mi'sogo
kaqi kisa'tu'tij msit koqoey. Epijik etoqta'tijik aqq elo'tutij
mijipjewey ta'n tl nipapiktuaten. kaqapija'laltitl wape'liti
elaqpilekn ta'n tett npuinu lisintew. Wla elaqpilekn keknuwat
Ankweyu'lkwl ta'n teli oqpilup wutqutalutek.

Ne'wt na nuku to'q pekisitasij npuwinu na elta'jik wla
ta'n wikmawal. Tujiw alasutmamk ji'nm na amskwes
kaqama'sip kwijmuk tujiw si'st netawet "Alasutmaykipo'q."
Summink ekimujik aqq alasutmaqnn ekitasiki. Mimajuinu'k
pejita'jik aqq alasutma'tijik eykik knekk wejita'jik. Ne'wt
wen kisi alasutmat na epa'sit aqq pite'mat kisa mijisat mita
kaqi tepiaq mijipjewey. Atukitijik aqq wekowoltijik
weskuma'titi wla wskwijinua ta'n tel nenua'tisna. Aknutmi'tij
ta'n wla mimajuinua tel kise'kisnaq aqq tel wlimitoqsipnaq. Mu

ne'wt sikutesknuk ta'n npuwinu ellisink. Tapuwitpa'q telli peji
nipapiktut wen. Katu mul'nu'k ketlamsitasulti'k wtqutanew
kweltamutimk ki'sna Eknticewimk, kwilaman wen eyk ne'siptaq
nipapiktuaten.

Si'stewey na'kwek na tujiw wutqutamk. Ke'sk mna'q
semaqa'lut npuwinu na msit mawita'lijik wikma aqq ta'n me
wen eyk, tujiw alasutmamk. Ne'wt kaqi alasutmamk na
atiewiktut wla wskwijinu. Elta'mk alasutuo'kuom aqq
alame'sik. Wla alame's eykik ta'n l'nukilja'tijik aqq
l'nuwintu'tijik. Ne'wt kaqi alame'sik na elalut npuwinu
wutqutaqne'katik. Pa'tlia's alasutmat tujiw na nuku to'q
lisqeikn poqji nisa'sik na tujiw mimajuinu'k meknmi'tij
tupkwanji'j tujiw eleke'tij wutqutaqniktuk.

Ne'wt kaqiaq wutqutamk na salliteyik. Mimajuinu'k
pejo'tu'tij koqoey ta'n ntuwi'skasitow. Meski'ki pataluti'l
ta'n mimajuinu'k etl smujik aqq ne'kayiw pem pejo'tu'tij
koqoey mimajuinu'k pejo'tu'tij wutqutaqne'katik wla wskwijinu.
E'pijik tepkiso'tu'tij koqoey wjit ta'n ti wnaqa'tasitow.
Ne'wte'jit e'pit maw wi'kik ta'n telawtik koqoey ne'wt ta'n
tujiw poqji ntui'skasik koqoey.

Ji'nm asuimtma't pemwunaqnk na'tq koqoey kutey
nike' naqsun kisna eptaqn. Ne'wt poqji wenaqa'toq koqoey
na mimajuinu'k poqji temkatultijik. Eyk koqoey meko'tik

api's ta'n tujiw ki'katkatultitij. Amalimtultitijik aqq weskowotitijik aqq ne'kayiw pem temkatultitijik. Ne'wt wen sapkawej na elatuj ta'n koqoey mesnk tujiw apankitk. Tapusijik na ji'nmuk apoqntikik, newte'jit wenaqotasit aqq ktik nuji ntutmat. Elmi wunaqotasik koqoey mi'soqo tapsun lka'tije'piteweyey koqoey, ma ji'nmuk wnaqa'tu'tik miamuj e'pit maliaptik.

Ne'wt kaqiaq koqoey na maw kitasik sullewey aqq ankaptasik ta'n koqoey tettuek. Ta'n sullewey plamiaq na wla mimajuinu wikmaq iknutmut, apoqnmujik mita eykik knekkwejita'jik. Eykik wla sullewey elsutmitij Se't A'newiktuk aqq alasutuo'kuomk. Mawio'miktuk wejlet na'twen ta'n apoqnmuwaji ta'n lsuttaq sullewey katu alsumsit na wen ta'n ketu tla'toq wla sullewey ne'wt kaqi apankitasik koqoey. Elmita'jik na to'q mimajuinu'k katu ne'kayiw pemi apoqnmua'titijik wla wskwijinu'k mi'soqo kisaskmati'tij.

Pe' nuku kaqia'tukwey aqq ajipjuk me' na't wen wla a'tukwaqn wji kinu'tmasin aqq nekm ankua'tun.

Wela'lioq

Wla nujikina'muwa'tijik:

Mr. Bernie Francis

Mrs. Murdena Marshall

Dr. Harold McGee

Dr. John Reid

Eskasoni School Board

**Wela'lijik ta'n teli apoqnmujik mi'soqo wla wi'katikn
sapa'sik l'nuwikasikn.**

**Mrs. Elizabeth Ryan Paul aqq wtusi Carol Ann ta'n teli
apoqnmujik ta'n koqoey tli iltumkwates.**

**Nkwis, Nigel Johnson wjit ta'n telitoql napuikasikl aqq
nikmaq ta'n teli apoqnmul'tij.**

Wjit Santewi Mawlo'mi aqq Mi'kamaq wela'lioq msit.